Kunnanhallituksen lausunto valtuustolle tarkastuslautakunnan vuoden 2025 arviointikertomuksen johdosta

Khall 19.10.2026 § 221

Tiivistelmä

Kunnanhallituksen tulee kunakin vuonna antaa valtuustolle lausunto niistä toimenpiteistä, joihin tarkastuslautakunnan arviointikertomus antaa aihetta. Kunnanhallitukselle esitetään selostusosan mukainen 13-kohtainen lausunto annettavaksi valtuustolle.

Selostus asiasta

Tarkastuslautakunta on arviointikertomuksessaan vuodelta 2025 arvioinut muun muassa valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista, kuntastrategian toimeenpanoa, kuntakonsernin toimintaa, hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä sekä vuoden 2024 arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten toteutumista. Tarkastuslautakunnan kokonaisarvion mukaan kunnan ja kuntakonsernin toiminta on arviointikertomuksessa mainituista kehittämiskohteista huolimatta kokonaisuutena tuloksellista ja tarkoituksenmukaista.

Kuntalain 121 §:n 5 momentin mukaan kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta. Kunnanhallitus toteaa vuoden 2025 arviointikertomuksen johdosta seuraavaa.

1. **Talouden suunnittelu, seuranta ja ennustettavuus**

Tarkastuslautakunta pitää kunnan ja kuntakonsernin taloudellista tilannetta vahvana. Samalla se kiinnittää huomiota talousarvioiden ja tilinpäätösten välillä vuosittain toistuneisiin merkittäviin positiivisiin poikkeamiin. Vuosina 2020–2025 talousarvioissa on ennakoitu keskimäärin noin nollatulosta, kun toteutuneet ylijäämät ovat olleet keskimäärin noin 2,5 miljoonaa euroa vuodessa. Lautakunta suosittaa talouden ennustettavuuden parantamista sekä toteumapoikkeamien nykyistä yksityiskohtaisempaa analysointia.

Vaikkakin viimeisten vuosien positiivisiin tuloksiin ovat vaikuttaneet vaikeasti ennakoitavat satunnaiset erät, kunnanhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan näkemykseen siitä, että vahvasta taloudellisesta tilanteesta huolimatta taloussuunnittelun tarkkuutta voidaan edelleen parantaa.

Kunnanhallitus toteaa, että etenkin aikaisempien vuosien toteumatietoja on syytä jatkossa hyödyntää nykyistä järjestelmällisemmin talousarvion laadinnassa. Kunnanhallitus kiinnittää toimielinten sekä toimialojen ja tulosalueiden johtavien viranhaltijoiden huomion siihen, että havaitut olennaiset poikkeamat talousarvioon analysoidaan sekä euromääräisesti että toiminnallisten syiden perusteella. Vastuulliset viranhaltijat huolehtivat siitä, että valtuuston käsiteltäväksi tuodaan tilikauden aikana talousarvion sitovuustason mukaiset olennaiset muutokset. Keskushallinto tukee toimialoja edellä mainittujen toimenpiteiden toteuttamisessa.

Verotulojen alitusten käsittelyn osalta kunnanhallitus toteaa, että niiden tuominen kunnanvaltuuston hyväksyttäviksi tilikauden aikana on haasteellista. Verotulojen lopullinen kertymä on tiedossa vasta talousarviovuotta seuraavana vuonna. Verohallinnon aikataulu ei siten

mahdollista verotulojen toteuman käsittelyä tilikauden aikana, kuten tämän hetken ohjeistus edellyttää. Talousarviopoikkeamista, joita ei ole hyväksytty talousarvion muutoksina valtuustossa, annetaan selvitys toimintakertomuksessa. Verotulojen kehitys on kuitenkin ollut valtuuston nähtävissä osavuosiraporteissa.

Kuntaliitto laatii vuosittain yhteistyössä valtiovarainministeriön ja verohallinnon kanssa kuntien verotulojen ennustekehikon, jota päivitetään 3-5 kertaa vuodessa. Veroennustekehikon pääasialliset päivitykset liittyvät kevään ja syksyn kuntatalousohjelmien ennusteisiin touko- ja lokakuussa. Kunnanhallitus toteaa, että verotulojen alituksen käsittely perustuen ennustekehikkoon ei ole tarkoituksenmukaista, sillä lopullinen verokertymä saattaa poiketa ennusteesta huomattavasti.

2. **Konserniohjaus ja riskienhallinta**

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota kuntakonsernin johtamiseen, ja toteaa, että vuonna 2018 hyväksytty konserniohje ei kaikilta osin vastaa muuttunutta konsernirakennetta. Lautakunnan mukaan konsernitavoitteiden toteutumista ei ole dokumentoidusti ja järjestelmällisesti arvioitu, eikä tytäryhtiöiden konserniohjeen mukaisesta kolmannesvuosiraportoinnista ole kaikilta osin voitu varmistua. Lautakunta suosittaa konserniohjeen päivittämistä, tytäryhtiöiden talouden raportoinnin parantamista, riskikartoitusten ajantasaisuuden varmistamista sekä konsernitavoitteiden asettamista ja arviointia vastaavalla tavalla kuin kunnan toimialojen tavoitteita.

Kunnanhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan näkemykseen konserniohjeen päivitystarpeesta. Konserniohje tullaan päivittämään ja päivityksen yhteydessä tullaan huomiomaan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa esiin nostamat seikat. Lisäksi konsernijohdon tiedonkulkua tytäryhteisöjen kanssa vahvistetaan.

Kunnanhallitus toteaa, että nykyisenkin konserniohjeen mukaan tytäryhtiöillä on selkeä raportointivelvoite toiminnastaan ja taloudestaan. Vuoden 2026 aikana raportointi on parantunut ja sitä tulee jatkossa edelleen kehittää. Kunnanhallitus kiinnittää tytäryhtiöiden huomion siihen, että niillä on luotuna talouden seurannan ja raportoinnin selkeä prosessi, ja että seurantaan ja raportointiin on olemassa riittävä resurssi ja tarvittavat työkalut. Keskushallinto avustaa tytäryhtiöitä tarvittaessa saattamaan raportoinnin konserniohjeen edellyttämälle tasolle.

3. **Varautuminen ja tiedonhallinta**

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että keskeisten toimintojen tietojen saatavuus ei saa olla yksittäisten työntekijöiden varassa. Lautakunta suosittaa varmistamaan toiminnan jatkuvuuden poikkeavissa tilanteissa sekä kehittämään kunnan varautumista yhteistyössä yritysten, yhdistysten ja kuntalaisten kanssa.

Kunnanhallitus edellyttää, että toimialat tunnistavat toiminnan jatkuvuuden kannalta keskeiset tehtävät ja tiedot sekä varmistavat niiden dokumentoinnin, sijaisjärjestelyt ja saatavuuden. Varautumista ja jatkuvuudenhallintaa kehitetään poikkihallinnollisesti ja tarvittaessa yhteistyössä muiden sidosryhmien kanssa.

4. **Strategia, toiminnalliset tavoitteet ja mittarit**

Tarkastuslautakunnan mukaan toimialojen tavoitteet ovat aikaisempaa paremmin johdettu kuntastrategiasta, mutta tavoitteiden konkreettisuudessa ja mitattavuudessa on edelleen puutteita. Lautakunta suosittaa yhdenmukaistamaan eri toimialojen tavoitteiden ja mittareiden kirjaamistapaa. Lisäksi kaikki talousarviossa tavoitteiksi asetetut asiat tulee arvioida tilinpäätöksessä.

Kunnanhallitus pitää havaintoa perusteltuna ja toteaa, että se on antamassaan talousarvion 2026 laadintaohjeessa edellyttänyt lautakuntia huomioimaan käynnissä oleva kuntastrategian päivitystyön ja asettamaan painopisteiden mukaiset kärkihankkeet seuraavista aiheista: *Pöytyän harrastamisen malli, invest in Pöytyä, liikuntapaikkasuunnitelma, asumismahdollisuuksien edistäminen*.

Talousarvion laadinnan käytäntöä yhdenmukaistetaan kaikilla toimialoilla ja soveltuvin osin kuntakonsernissa. Kunnanhallitus kiinnittää toimielinten huomiota siihen, että jokaisen talousarviossa asetetun tavoitteen toteuma on raportoitava viimeistään tilinpäätösvaiheessa.

5. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Tarkastuslautakunta toteaa, ettei kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä ja toteutetuista toimenpiteistä raportoitu valtuustolle vuoden 2025 aikana. HYTE-kertoimen prosessi-indikaattoreiden keskiarvo laski 75 pisteestä 68 pisteeseen, vaikka tulosindikaattorit paranivat 41 pisteestä 48 pisteeseen. Lautakunta suosittaa HYTE-indikaattoreiden vastuutahojen määrittelyä sekä indikaattoreiden huomioimista vuosittaisina ja toimialakohtaisina talousarviotavoitteina.

Kunnanhallitus toteaa, että jatkossa valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön hyvinvoinnista ja terveydestä sekä niissä tapahtuneista muutoksista viimeistään tilinpäätöksen yhteydessä. HYTE-työtä kehitetään ja prosessi- ja tulosindikaattorit käydään kokonaisuutena läpi ja niille määritellään vastuutahot sekä tarvittava poikkihallinnollinen yhteistyö. HYTE-indikaattoreita hyödynnetään jatkossa soveltuvin osin talousarvion toiminnallisten tavoitteiden ja mittareiden valmistelussa. Lisäksi indikaattoreiden heikkoihin tai heikentyviin tuloksiin määritellään tarvittavat kehittämistoimenpiteet.

6. Lasten ja nuorten hyvinvointi

Tarkastuslautakunta nostaa vuoden 2025 kouluterveyskyselystä erityisesti esille, että 23 prosenttia 8.- ja 9.-luokkalaisista koki asuinalueella järjestettävän kiinnostavaa vapaa-ajan toimintaa nuorille ja 46 prosenttia oli ollut huolissaan mielialastaan viimeisen 12 kuukauden aikana. Lautakunta suosittaa tulosten taustojen selvittämistä ja tarvittavia toimenpiteitä. Lisäksi lautakunta suosittaa pitkien liikuntavälituntien käyttöönottoa kaikissa yhtenäiskouluissa.

Kunnanhallitus pitää lasten ja nuorten kokemia hyvinvoinnin ja terveyden haasteita huolestuttavina. Kunnanhallitus toteaa, että 1.1.2027 voimaan astuvalla päätetyllä organisaatiouudistuksella tavoitellaan muun ohella hyvinvoinnin edistämistä kaikilla sektoreilla. Erityisen tärkeää kunnalle on nuorten hyvinvoinnin edistäminen. Koulujen kohdalla tätä työtä tulee tehdä tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.

7. Väestökehitys sekä kunnan veto- ja pitovoima

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota asukasluvun laskuun. Väkiluku laski vuoden 2024 8 013 asukkaasta 7 910 asukkaaseen vuonna 2025, ja merkittävänä tekijänä on kuntien välinen muuttoliike. Lautakunta suosittaa muuttotappioon vaikuttavien tekijöiden selvittämistä sekä kunnan veto- ja pitovoimatekijöihin panostamista.

Kunnanhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan huoleen väestömäärän vähenemisestä. Väestö- ja muuttoliikkeen kehitystä analysoidaan osana kunnan elinvoimatyötä. Saatua tietoa hyödynnetään asumisen, tonttitarjonnan, palveluiden, markkinoinnin ja elinkeinopolitiikan suunnittelussa sekä kuntastrategian toimeenpanossa koko kuntaorganisaatiossa.

8. Osallistuva budjetointi

Tarkastuslautakunnan mukaan osallistuvan budjetoinnin toteutuksessa on ollut puutteita. Vuoden 2024 voittanut kohde oli edelleen toteuttamatta ja vuoden 2025 kohde jäi kesken.

Kunnanhallitus toteaa, että osallistuvan budjetoinnin prosesseissa on kehitettävää.

Kunnanvaltuusto hyväksyi vuosille 2024 ja 2025 kullekin 20 000,00 euron määrärahan käytettäväksi osallistuvan budjetoinnin mukaisiin toimenpiteisiin.

Vuoden 2024 määrärahan kunnanhallitus päätti 25.03.2024 § 63 myöntää käytettäväksi lapsille tarkoitettuun liikennepuistoon. Sittemmin kunnanhallitus päätti 23.09.2024 § 170 hakea Leader Varsinais-Suomen Jokivarsikumppanit ry:ltä avustusta liikennepuiston perustamiseksi. Hankehakemus on edelleen käsittelyssä. Vuonna 2025 kunnanhallitus päätti 28.04.2025 § 97 myöntää määrärahan käytettäväksi ulkokuntosalilaitteiden hankkimiseen. Laitteiden hankinta toteutettiin vuonna 2025, mutta niiden asennus saatiin päätökseen vasta vuonna 2026.

Mikäli osallistuvan budjetoinnin toimenpiteisiin varataan määräraha vuodelle 2027, toimintamalli uudistetaan siten, että ehdotusten toteuttamiskelpoisuus ja kustannusarviot selvitetään ennen äänestystä. Lisäksi jatkossa osallistuvan budjetoinnin mukaiset projektit tulee saattaa päätökseen kyseisen vuoden aikana. Mallia on mahdollista muuttaa myös niin, että osallistuvan budjetoinnin äänestys ja valinta tehdään syksyn aikana ja toteutus seuraavan talousarviovuoden kuluessa. Tällöin toteutuksen aikataulussa olisi nykyistä enemmän väljyyttä.

9. Ilmasto-ohjelma

Tarkastuslautakunta toteaa kuntastrategiassa mainitun ilmasto-ohjelman olevan edelleen kesken ja suosittaa ohjelman saattamista valmiiksi. Asiasta on huomautettu myös aikaisemmissa arviointikertomuksissa.

Kunnanhallitus antaa keskushallinnolle tehtäväksi Ilmasto-ohjelman valmistelun loppuun saattamisen, minkä jälkeen ohjelma tuodaan toimivaltaisen toimielimen käsiteltäväksi.

10. Henkilöstö ja osaaminen

Tarkastuslautakunnan mukaan työhyvinvointikyselyjen tulokset ovat parantuneet ja sairauspoissaolot vähentyneet merkittävästi. Myös

rekrytoinneissa on onnistuttu aiempaa paremmin. Tarkastuslautakunta kiinnittää kuitenkin huomiota henkilöstökyselyn hieman yli 50 prosentin vastausasteeseen sekä siihen, ettei henkilöstön koulutusmäärän kasvua ollut arvioitu tilinpäätöksessä tavoitteesta huolimatta.

Kunnanhallitus toteaa, että henkilöstökyselyjen vastausaktiivisuutta pyritään jatkossa lisäämään.

Kunnanhallitus pitää tärkeänä, että kaikki talousarviossa asetetut henkilöstötavoitteet raportoidaan tilinpäätöksessä. Keskushallinnon toimialan yhdeksi tavoitteeksi vuodelle 2025 oli asetettu henkilöstön koulutusmäärien kasvu ja sairauspoissaolojen väheneminen. Kuitenkin näistä ainoastaan sairauspoissaolojen vähenemiselle oli asetettu mittari. Lukumääriä ei oltu raportoitu, mutta tilinpäätöksessä todetaan, että henkilöstön koulutusmäärät eivät lisääntyneet edellisvuodesta, joten tältä osin tavoite jäi saavuttamatta.

11. Teknisen toimialan tehtäväkenttä ja investoinnit

Tarkastuslautakunta toteaa teknisen toimialan tehtävien muuttuneen olennaisesti yhtiöittämisten seurauksena ja suosittaa tehtäväkentän kokonaisarviointia sekä avoinna olevan työpäällikön viran täyttämistarpeen arviointia. Lisäksi investointien suunnittelun ja toteutuksen vastaavuutta tulee edelleen kehittää. Tarkastuslautakunta toteaa, että vuoden 2025 osalta investointien toteumaprosentti on pitkälti vuoden 2024 kaltainen. Muutamien teknisen toimen investointien menot alittuivat selvästi arvioidusta ja yksi ei toteutunut lainkaan.

Kunnanhallitus toteaa, että teknisen toimen tehtäväjärjestelyjä on syytä tarkastella tulevina vuosina osana valtuuston hyväksymää organisaatiouudistusta. Työpäällikön virkaan ei tällä hetkellä kuulu hallintosäännön mukaan julkisen vallan käyttöä. Kuntalain 88 §:n mukaan kun virka, jossa ei käytetä julkista valtaa, tulee avoimeksi, se lakkautetaan.

Investointien valmistelussa kiinnitetään jatkossa enemmän huomiota hankkeiden aikatauluihin, resurssitarpeisiin ja strategisiin vaikutuksiin. Hankkeiden ennakkosuunnittelua tarkentamalla päästään lähemmäs toteutuvia todellisia kustannuksia. Investointiohjelma on sisältänyt myös jonkin verran varautumista menoihin ja hankkeisiin, jotka eivät välttämättä talousarviovuoden aikana toteudu. Näiden osalta on syytä tarkentaa nykyistä käytäntöä.

Päätetyllä organisaatiouudistuksella tavoitellaan muun ohella teknisen toimialan tehtävien selkeyttämistä ja työkuorman tasausta sekä niin toiminnan kuin investointienkin suunnittelun tarkentumista.

12. TE-palveluiden vaikuttavuus

Tarkastuslautakunta suosittaa, että TE-palvelu-uudistusta arvioidaan taloudellisten vaikutusten lisäksi palvelujen vaikuttavuuden näkökulmasta, erityisesti kun palvelun tuottamisesta vastaa kunnan ulkopuolinen toimija.

Kunnanhallitus toteaa, että Pöytyän kunnan alueella keskitetyt työllisyyspalvelut tuottaa Turun kaupunki. Lähipalveluista puolestaan huolehtii Loimaan kaupunki. Pöytyän kunnalla on rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa TE-palvelujen vaikuttavuuteen, mistä syystä vaikuttavuuden mittareita ei ole tarkoituksenmukaista sisällyttää kunnan talousarvioon. Kunnan viranhaltijat käyvät kuitenkin säännöllisesti vuoropuhelua sekä Turun kaupungin että Loimaan kaupungin kanssa.

13. Valtuustoaloitteiden käsittely

Tarkastuslautakunta on todennut aloitteiden käsittelyajoissa olevan suurta vaihtelua ja suosittaa käsittelylle tavoiteaikojen määrittelyä sekä vastuutahon nimeämistä aloitteen käsittelyn alussa.

Kunnanhallitus toteaa, että kunkin valtuustoaloitteen käsittelyn alussa kunnanhallitus antaa aloitteen valmisteluvastuun joko nimetylle toimielimelle, toimialalle taikka viranhaltijalle. Vuonna 2025 loppuun käsiteltyjen valtuustoaloitteiden tiedoksiannon yhteydessä kunnanvaltuusto asetti kullekin keskeneräiselle aloitteelle tavoiteaikataulun. Tavoiteaikataulun asettaminen kunnanhallituksen päätöksellä aloitteen käsittelyn aluksi on haasteellista, koska aikataulun asettaminen edellyttää aloitteen mukaisten toimenpiteiden joskus yksityiskohtaistakin selvittämistä. Kunnanhallitus kuitenkin kehottaa toimialoja huolehtimaan valtuustoaloitteiden asianmukaisesta ja joutuisasta käsittelystä.

Yhteenveto

Kunnanhallitus pitää tarkastuslautakunnan arviointikertomusta tärkeänä osana kunnan toiminnan, talouden ja strategian toimeenpanon kehittämistä. Vuoden 2025 arviointikertomus osoittaa, että kunnan taloudellinen asema on vahva ja kunnan sekä kuntakonsernin toiminta on kokonaisuutena tuloksellista ja tarkoituksenmukaista. Samalla arviointikertomus sisältää perusteltuja kehittämiskohteita erityisesti tavoitteiden mitattavuudessa, konserniohjauksessa ja riskienhallinnassa, HYTE-työssä, strategian toimeenpanossa sekä toiminnan raportoinnissa.

Kunnanhallitus edellyttää, että toimialat ja konserniyhteisöt ottavat edellä esitetyt toimenpiteet huomioon toiminnan ja talouden suunnittelussa.

Valmistelija Hallintojohtaja

Päätösehdotus

Kunnanhallitus antaa kunnanvaltuustolle edellä olevan lausunnon niistä toimenpiteistä, joihin tarkastuslautakunnan vuoden 2025 arviointikertomus antaa aihetta.

Käsittely

Keskustelun aikana Heli Toivonen ehdotti Esko Tuupan kannattamana, että kunnanhallitus antaa kunnanvaltuustolle edellä olevan lausunnon niistä toimenpiteistä, joihin tarkastuslautakunnan vuoden 2025 arviointikertomus antaa aihetta seuraavin muutoksin:

Kohtaan 7. lisätään seuraavaa:

Kunnanhallitus pitää tärkeänä, että tarkastelun pohjalta valmistellaan konkreettisia toimenpiteitä muuttotappion vähentämiseksi ja kunnan veto- ja pitovoiman vahvistamiseksi. Erityistä huomiota kiinnitetään siihen, että Pöytyä on houkutteleva paikka asettua asumaan, perustaa perhe ja kasvattaa lapsia.

Valmistelussa tarkastellaan esimerkiksi asumismahdollisuuksia, arjen ja palveluiden sujuvuutta sekä lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksia.

Toimenpiteet sisällytetään toimialojen yhteistyönä kunnan toiminnan ja talouden suunnitteluun vuodesta 2027 alkaen, ja niille asetetaan seurattavat tavoitteet.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja totesi, että oli esitetty pohjaehdotuksesta poikkeava kannatettu muutosehdotus ja tiedusteli, voidaanko Toivosen ehdotus hyväksyä yksimielisesti. Hyväksyttiin.

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi Heli Toivosen muutosehdotuksen.

Kvalt 2.11.2026
36/02.02.02/2026

Päätösehdotus

Kunnanvaltuusto merkitsee tiedoksi kunnanhallituksen lausunnon vuoden 2025 arviointikertomuksen aiheuttamista toimenpiteistä.

Päätös